

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของการศึกษา

ชุมชนเมืองโลกสำโรง เป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานมาช้านาน แต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดห่างจากตัวชุมชนเมืองลพบุรีไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตามถนนพหลโยธินเป็นระยะทาง 35 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครตามถนนเดิรวักัน เป็นระยะทาง 190 กิโลเมตร ด้านที่ตั้งเป็นเมืองที่อยู่กึ่งกลางจังหวัดลพบุรี การคมนาคมสามารถกระทำได้วิธีเดียว โดยทางรถยนต์เท่านั้น เส้นทางคมนาคมหลักที่สำคัญมี 2 สาย ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ผ่าผ่านชุมชนในแนวเหนือ-ใต้ อดีตเคยเป็นเส้นทางหลักในการเดินทาง ระหว่างภาคเหนือกับภาคกลางของประเทศ ปัจจุบันได้ลดบทบาทลง เนื่องจากอิทธิพลของถนนสายเอเชียที่มีเส้นทางลัดและเป็นถนนคู่ขนานมีความปลอดภัยสูง แต่อย่างไรก็ตามเส้นทางนี้ก็ยังมีบทบาทที่สำคัญ ในการคมนาคมขนส่งภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง ส่วนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 เป็นเส้นทางที่ผ่าผ่านชุมชนในแนวตะวันออก-ตะวันตก มีบทบาทที่สำคัญในการติดต่อกับชุมชนและจังหวัดใกล้เคียง ในพื้นที่ด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตกของจังหวัด จะเห็นว่าชุมชนเมืองโลกสำโรง มีความได้เปรียบในเชิงที่ตั้ง และมีศักยภาพที่โดดเด่นมากกว่าชุมชนเมืองโดยรอบ ทำให้ชุมชนเมืองโลกสำโรงมีบทบาท ในด้านการเป็นศูนย์กลางการค้า บริการ การคมนาคมขนส่ง และเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนสินค้าทางการเกษตรในระดับท้องถิ่น จากบทบาทดังกล่าว ทำให้ชุมชนเมืองโลกสำโรง เป็นชุมชนที่มีความสำคัญรองจากชุมชนเมืองลพบุรี

ชุมชนเมืองโลกสำโรงประกอบด้วย พื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลโลกสำโรงและพื้นที่ต่อเนื่อง โดยเทศบาลมีการจัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2500 มีพื้นที่เท่ากับ 1.5 ตารางกิโลเมตร ปัจจุบัน ปี 2537 มีประชากร 8,728 คน มีความหนาแน่น 5,819 คนต่อตารางกิโลเมตร และมีพื้นที่พัฒนาครอบคลุมพื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ฝั่งเมืองทั้งหมดครอบคลุมพื้นที่ 27 ตารางกิโลเมตร

จากการที่ชุมชนเมืองโคกสำโรง เป็นศูนย์กลางชุมชนในระดับท้องถิ่น และเป็นชุมชนเมืองที่มีความสำคัญ รองจากชุมชนเมืองลพบุรี เป็นเหตุให้ชุมชนโดยเฉพาะในเขตเทศบาล ซึ่งถือว่าเป็นย่านศูนย์กลางด้านการค้าและบริการ ทำให้มีความหนาแน่นของผู้มาใช้บริการ ผู้ประกอบการและที่อยู่อาศัยในย่านพาณิชย์กรรม ประกอบกับเทศบาลมีขนาดเล็ก จึงเกิดการขยายตัวของเมืองออกไปนอกเขต โดยมีเอกชนเข้าไปพัฒนาพื้นที่ทำโครงการต่าง ๆ มากมาย จนทำให้เกิดการรุกคืบเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรมและที่ว่าง โครงการขนาดใหญ่ที่สำคัญ ซึ่งมีผลกระทบต่อเมือง ได้แก่ โครงการเมืองใหม่เคแอลด์ ตั้งอยู่ริมถนนพหลโยธินช่วงไปดลพบุรี โครงการดังกล่าวประกอบด้วย การจัดสรรบ้านและที่ดิน อาคารพาณิชย์ มีการก่อสร้างตลาดสด สนามกอล์ฟและสถานี่ขนส่ง ต่อมาได้มอบให้เป็นสมบัติของรัฐในภายหลัง นอกจากนี้ยังมีบ้านจัดสรรและอาคารพาณิชย์ เกิดขึ้นตามเส้นทางหลักของชุมชน จากที่กล่าวมานี้ผลกระทบตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือปัญหาเมือง ทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและกำลังเกิด ในที่นี้ได้แก่

- 1) ปัญหาการขาดแคลนสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวของเมือง รุกคืบเข้าไปในพื้นที่เกษตรกรรมและที่ว่างนอกเขตเมือง จึงเกิดปัญหาการให้บริการไม่
- 2) ปัญหาขาดการควบคุม ดูแลโดยหน่วยงานของรัฐ ต่อการขยายตัวของเมือง จนทำให้เกิดปัญหาการใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสม
- 3) ปัญหาความคับคั่งของผู้เข้ามาใช้บริการ ในย่านพาณิชย์กรรมจนทำให้เกิดปัญหาการจราจร
- 4) ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม จากมีการขยายตัวของเมือง จนขาดการเอาใจใส่ของภาครัฐ ทั้งด้านความสะอาดเรียบร้อย และการออกตรวจพื้นที่ เป็นผลให้เกิดปัญหาเมืองตามมา เช่นไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบเก็บขยะนอกเขตเทศบาล ปัญหาน้ำเสียในคลองศรีสุข เนื่องจากการปล่อยน้ำเสียที่ไม่ได้บำบัดก่อนทิ้ง เป็นต้น
- 5) ปัญหาการขาดความรู้ความสามารถ ในด้านการวางแผนพัฒนาเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ ของหน่วยงานท้องถิ่น

ดังนั้น หากขาดการแก้ไขที่ดี ชุมชนเมืองโคกสำโรงอาจจะประสบปัญหาจนยากที่จะแก้ไข และจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในอนาคต ถ้าได้มีการศึกษาถึงปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดปัญหา ผลการศึกษาจะทำให้สามารถทำการวิเคราะห์และแก้ไข เพื่อชี้้นำการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาวิวัฒนาการ สภาพทั่วไป การเปลี่ยนแปลงของชุมชนด้านกายภาพ การใช้ที่ดิน เศรษฐกิจ สังคมและประชากร
2. ศึกษาปัจจัยหลักที่ทำให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางด้านการค้าและบริการ ระบบชุมชน เขตอิทธิพลและความเชื่อมโยง ระหว่างชุมชนเมืองโคกสำโรงและชุมชนข้างเคียง
3. ศึกษาปัญหา โครงข่ายและบริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ รวมทั้งทิศทางการขยายตัวของเมือง
4. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง

ขอบเขตการศึกษา

1. พื้นที่ศึกษา

1.1 ระดับอนุภาค ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดลพบุรีและจังหวัดใกล้เคียง ในรัศมี 35 กิโลเมตร จากชุมชนเมืองโคกสำโรง

1.2 ระดับเมือง ครอบคลุมพื้นที่ภายในเขตผังเมืองรวมเมืองโคกสำโรง ประกอบด้วยพื้นที่เขตเทศบาลตำบลโคกสำโรง 1.5 ตร.กม. และพื้นที่ต่อเนื่องโคกสรอบ 25.5 ตร.กม. รวมทั้งสิ้น 27 ตร.กม.

2. เนื้อหาศึกษา

- 2.1 ศึกษาระบบ บทบาท อิทธิพล ความเชื่อมโยงของชุมชนกับพื้นที่โดยรอบทั้งระดับเมืองและอนุภาค
- 2.2 ศึกษาสภาพปัญหา ที่ความสามารถในการให้บริการด้านสาธารณสุขโลกและสาธารณสุขการ
- 2.3 เสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง

ขั้นตอนการศึกษา

1. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ในพื้นที่ ออกแบบสอบถาม ข้อมูลจากเอกสาร ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1.1 แหล่งที่มาของข้อมูลสถิติ

จากหน่วยงานราชการ เช่น

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา

- กรมการปกครอง, กรมทางหลวง, กรมการผังเมือง, กระทรวงมหาดไทย

- สถาบันวิทยบริการ, ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สำนักงานเทศบาลตำบลโคกสำโรง

- ที่ว่าการอำเภอโคกสำโรง

1.2 แหล่งข้อมูลแผนที่

แผนที่มาตราส่วน 1 : 50,000 1 : 250,000 รูปถ่ายทางอากาศ จากกรมแผนที่ทหาร ปี 2516 และ 2537

แผนที่มาตราส่วน 1 : 4,000 จากเทศบาลตำบลโคกสำโรง

2. ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ และทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงต่าง ๆ โดยการสัมภาษณ์และ
สอบเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งออกแบบสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดทั้งทางด้าน กายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและ
ประชากร
4. สรุปและเสนอผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองโคกสำโรง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงสภาพปัญหา และการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและ
ประชากรของชุมชน
2. ทราบถึงบทบาทและอิทธิพลของชุมชนด้านพาณิชย์กรรมและบริการ
3. ทราบถึงปัญหาและความต้องการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
4. ผลการศึกษาสามารถชี้แนะการพัฒนา และจัดทำผังแม่บทของชุมชนหรือทำโครงการ
ต่าง ๆ ตามความเหมาะสมต่อไป

